

Krāsainā rudenī top košas gleznas

Visu pagājušo nedēļu Riebiņu novads droši varēja lepoties ar kādu īpašu rekordu — lielākais mākslinieku blīvums uz kvadrātkilometru. Rušonas pagasta viesu mājā «Ēdene» Bicānu ezera krastā mājvietu bija radis rudens plenērs.

Gleznošana brīvā dabā, mukšana no lietuses, nosalušo pirkstu sildīšana ap tējas krūzi jau garām. Mākslinieki novada domes foajē savu veikumu parādījuši ekspresizstādē un pašlaik aizbraukuši mājās, ņemot līdzi skices, fotogrāfijas un aizsāktus darbus, kā arī lieliskus iespaidus par krāsainajām gaismu spēlēm debesīs, uz zemes un ūdeņos. Pamazām tas viss radīs vietu košās gleznās.

Mākslinieku pulks paplašinās

Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja māksliniece Silvija Bezovska stāsta, ka Riebiņu novads plenēra dalībniekus uzņem otro reizi. Pērn ruden viņi gleznojuši Riebiņu apkārtnē, šoreiz izvēlēta no centra attālāka vieta.

Nedaudz paplašinājies arī gleznotāju sastāvs. Pirmo reizi plenērā piedalījās Agra Ritiņa no Rēzeknes un vietējais mākslinieks Voldemārs Kokorevičs no Rušonas. Apkārtnē esot ļoti piemērota gleznošanai brīvā dabā, daudz gaismas un gaisa, gluži kā plenēra definīcijā teikts. Vēl pakalni, mākoņi, krāšņi saulriet, Gelenovas parks.

Bez jau minētajiem plenērā piedalījās arī pazīstami autori — Ilze Griezāne no Līvāniem, Vija Stupāne no Rušonas, Vēsma Ušpele no Rēzeknes, Jānis Plivda no Preiļiem, Nugzars Paksadze no Jūrmalas, Jonass Pleckevičs no Lietuvas, Vladimirs Serkovs un Osvalds Zvejsalnieks no Rēzeknes. Tā kā pasākumu finansēja Riebiņu novada dome, pašvaldības īpašumā nonāks arī daļa darbu. Atbilstoši tradīcijai un starptautiski pieņemtiem plenēru noteikumiem katrs mākslinieks rīkotājiem dāvina pa vienai gleznai.

Pirmo reizi gleznotāji aizvesti tik savrup — tālāk no apdzīvotām vietām. Ja pilsētā mākslinieki tiek sabiedrības pamanīti un tas mudina cilvēkus nākt uz izstādēm, «Ēdenē» viņi bija nodoti tikai sevis pašu, iekšējās radošās atmosfēras un apkārtējās dabas ziņā. S.Bezovska teic, ka plenērs bijis vēl pusē, bet darbu jau tik daudz, kā citreiz noslēgumā. Un visi koši un krāsaini, neskatojoties, ka laika apstākļi brīžiem drūmi — lietis, vējš, dubļi. Vēl kāda atšķirība no citām reizēm esot arī tas, ka šoreiz ļoti daudz gleznoti mākoņi un debesis, debesis, debesis...

Skolotāja un gleznotāja Agra Ritiņa

«Ikdienā esmu skolotāja un gleznotāja,» saka māksliniece Agra Ritiņa, kuru vējainā priekšpusdienā sastopam krietnu gabalu no naktsmājām, kad nolūkotajā vietā (pie zaļās mājas ar dzeltenajiem slēgiem — tā Agra skaidroja savu atrašanos) viņa velk pirmās krāsu līnijas uz audekla. «Strādāju Rēzeknes mākslas vidusskolā, pasniedzu

bērniem gleznošanu, zīmēšanu, kompozīciju. Arī rokdarbus, jo mana pirmā profesija ir rokdarbu skolotāja. Man patīk gleznot. Kad bērniem lieku to darīt stundās, iekšā tāds nemiers iemetas, ka gribas ātrāk skriet mājās un arī pašai gleznot.

Plenēri? Tā ir neatņemama vasaras un sabiedrības sastāvdaļa. Ar savām meitenēm, Vēsma Ušpeli un Ilzi Griezāni, jau vairākus gadus piedalāties plenēros gan Ezerniekos, gan pie Ēvalda Vasiļevska. Šovasar bijām Somijā, nu jau divus gadus arī Mazirbē. Tradicionāli man ir Krāslavas plenēri, bet šoruden arī Preiļu pusē esmu.

Man te patīk, lai arī rudens. Ziniet, kā ar to patīkšanu ir — viss jau nāk no sevis paša. Lai kur tu brauktu vai ietu, vajag māju jušanu. Tad kaut vai kokā var ieraudzīt kādu elementu, kādu mīļu lietu, ko varētu gleznot un neapstāties. Vienreiz biju Valmierā, staigāju apkārt apmulsusi un nemācēju atrast, kur sirdi piesiet un gleznot. Visas mājas pārāk skaistas... Bet palūkojieties, kāda ir šī — zaļa un dzeltena, un ainavā tik labi iekļaujas. Ir mājas ar šķībumu, tādas mājas ir tuvas otai un arī man.

Rušonas pagasts ir pateicīga vieta gleznošanai. Te var iet, braukt, skatīties debesis. Mākoņi un debesis ir neatņemama manu darbu sastāvdaļa. Citreiz ir tā, ka skatos un priecājos — ir, ir! Rīt noteikti te atbraukšu. No rīta atbraucu, bet nekā vairs nav — mākoņi projām.

Citu novadu mākslinieki mums saka, kā jums, latgaliešiem, mākoņi tā padodas. Vajag laukam pareizi lūkoties. Paskat, tikko saulīte uzspīdēja un dzeltenās bērzu lapas mākoņos atvīzēja. Uzreiz krāsu toņi vietā nostājās.

Par maniem audzēkņiem nav jāuztraucas. Kamēr es plenērā, viņiem ir, ko darīt. Jāļauj bērniem vieni pašiem pabūt, sevi ieskatīties, atrast sevi. Lielākā daļa mākslinieku taču ir vienpatņi. Ja šādu brīžu pietrūkst, viss notiek tikai virspusēji. Tāpēc nedrīkst visu laiku bērnam stāvēt no mugurpuses.»

Ilze Griezāne atpūšas un iedvesmojas

«Kā klājas? Labi, jo ir tik forši atpūsties, pagleznot, iedvesmoties. Šoreiz manos darbos valda īsti rudenīgas noskaņas. Apkārt ir tik daudz krāsu, ka žēl atstāt, mēģinu visas gleznās satilpināt.

Plenēri ir labi ar to, ka var sanākt kopā, izrunāties. Svarīgi redzēt, ko tev blakus otrs mākslinieks dara. Ne jau noskatīties kādus meistariības paņēmienus, bet iedvesmoties, jo tad arī tavos darbos svaigas nianšes parādās. Uzreiz kaut kas savādāks no otras nāk. Ar kolēģiem vairākus gadus plenēros tiekos, var redzēt, kā katrā notiek izmaiņas. Stils saglabājas, bet nianšes jaunas, kāds štrihs ir izmainījies. Noteikti var pamanīt, kā, piemēram, Nugzars Paksadze mainījies. Īsts Latgales gruziņš kļuvis, laukam lēnām asimilējās.»

Vēsma Ušpele glezno un ravē sīpolus

«Neesmu īsti ainaviste, bet man patīk reizēm sevi pamocīt.

● Agra Ritiņa (no kreisās) jau nolūkojusi zaļu ēku ar dzelteniem slēgiem. Kopā ar Līvānu mākslinieci Ilzi Griezāni viņām daudz pārrunājama tēmu.

● Kompozīcijas meklējumos Rēzeknes māksliniece Vēsma Ušpele.

● Viesu nama «Ēdene» pirmā stāva zāle ar stiklotu sienu ir gluži kā radīta gleznošanai. Laukā rudenīga ainava, bet iekšā silti un krāsu bagātība gleznās.

Man vienlīdz padodas liela un maza izmēra darbi. Šoreiz ņemšu mazo. Jau iepriekš te noskatījos kokus. Svarīgi, lai pašā sākumā tu būtu viens, lai var domas ielikt iekšā. Pa priekšu atrodu kompozīciju, ar zīmuli vai kritiņiem. Pēc tam strādāju ar krāsām. Tad

atkal kompozīcija pazūd un jāmeklē no jauna. Tā, lūk, gleznošana notiek. Kā vibrācijas, kā savstarpēja mijiedarbība.

Gads ir pietiekami ražīgs, jo daudz gleznoju. Svarīgi ir darīt to, kas patīk. Man, starp citu, patīk ravēt dārzu, teiksim, sīpo-

lus. Burkāni gan paliek neizravēti, laukam tik augsts līmenis man vēl nav sasniegts.

Plenēra noslēgumā mums būs kopīga izstāde. Tad varēsim redzēt un novērtēt, vai lietuses laikā mums kaut kas sanācis.»

L.Kirillova